

درس اول : خدای توانا

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با صفات قدرت و توانایی خداوند.
- ب - گرایش ها و عواطف :
- احساس نیاز در برابر اراده‌ی قادر مطلق
- اعتقاد به تصادفی نبودن جهان آفرینش.

۲- موضوعات اساسی درس

- نظم و هماهنگی موجود بین پدیده‌های جهان آفرینش
- پدیدآورنده‌ی نظم و هماهنگی در جهان آفرینش
- قدرت و توانایی آفریننده‌ی جهان.

۳- شرح مختصر درس

در این درس با آوردن چند مثال از نظم و هماهنگی موجود در طبیعت مانند طلوع و غروب خورشید و اثر آن بر گیاهان و سایر موجودات زنده، به قدرت و توانایی خداوند در ایجاد نظام آفرینش اشاره می‌شود.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در این مرحله، در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را با طرح چند سؤال ارزیابی کنید؛ برای مثال، برسید اگر آب نبود چه می‌شد؟ اگر نور کافی به گیاهان نمی‌رسید چه اتفاقی می‌افتاد؟ و اگر گیاه نبود چه می‌شد؟ چه مقدار از پدیده‌های طبیعی اطلاع و آگاهی دارند. از طریق پرسش و پاسخ یا فعالیت‌های دیگر می‌توان این موارد را ارزیابی کرد.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس، دست‌کاری یک

وسيله‌ی در دسترس مانند یک ماشین اسباب بازی توسط دانش‌آموزان است؛ به طوری که نشان داده شود چگونه با در آوردن چرخ‌های ماشین، در حرکت آن اختلال ایجاد می‌شود و نظم موجود در بین اجزای آن به هم می‌ریزد تا از این طریق به مثال‌های عینی و موجود در طبیعت برسد. همان‌طور که با در آوردن چرخ، ماشین حرکت نمی‌کند، در طبیعت نیز چنین است. اگر باران نبارد گیاهی نمی‌روید، اگر گیاهی نباشد انسان‌ها و جانوران هم غذایی ندارند و اگر خورشید نباشد زمین سرد و تاریک خواهد بود و گیاهان چون برای رشد به نور خورشید نیاز دارند، رشد نمی‌کنند و مثال‌هایی از این قبیل که نشان دهنده‌ی نظم و هماهنگی موجود در جهان است که به وجود آورنده‌ی این نظم، خدای تواناست.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «نمایشی» در قالب نمایش فیلم، اسلاید یا تصاویر مربوط به طلوع و غروب خورشید، چگونگی زندگی گیاهان و حیوانات و تأثیرپذیری آن‌ها از نور خورشید و ... است. در کنار شیوه‌ی نمایشی، از روش‌های «پرسش و پاسخ»، «توضیحی» و «گردش علمی» نیز می‌توان برای تفهیم بهتر مطالب بهره‌گرفت؛ مثلاً می‌توان دانش‌آموزان را به فضای طبیعت برد و با دیدن ابر، آسمان، گیاهان و ... توضیحات مربوط به درس را در این فضاها ارائه داد و با مطرح کردن پرسش‌هایی در این زمینه، دانش‌آموزان را به تفکر واداشت.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به نشانه‌های قدرت خداوند در آفرینش نظام هستی است.

ب — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد پدیده‌های دیگری که نشانه‌ی قدرت خداوند است با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها را در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی کنید.

ج — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با ساختن یک کاردستی از پدیده‌های طبیعی مثل خورشید، درخت و ...، یک فعالیت عملی انجام می‌دهند.

د — برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیش‌تری در مورد یکی از پدیده‌های طبیعی (مثلاً کسوف) ارائه می‌شود.

درس دوم : نتیجه‌ی کارهای ما

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با عواقب رفتارهای نادرست و بد
- آشنایی با پیامدهای رفتارهای خوب
- ب - گرایش‌ها و عواطف :
- توجه به نیکی و بدی اعمال و نتیجه‌ی آن‌ها در جهان آخرت
- تمایل به انجام کارهای نیک
- تمایل به گذشت و بخشش

۲- موضوعات اساسی درس

- نتایج و آثار رفتارهای خوب و بد
- پشیمانی از رفتارهای ناشایست
- عدم تکرار رفتارهای بد
- بخشیدن دیگران به عنوان یک صفت خوب اخلاقی

۳- شرح مختصر درس

در این درس با بیان یک خاطره، به رفتارهای ناشایست فرد و اثر و نتایج آن رفتارها، به عدم تکرار رفتارهای بد، بخشیدن دیگران به عنوان یک صفت خوب اخلاقی و نتیجه‌ی کارهای خوب و بد اشاره می‌شود.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را با طرح چند سؤال مورد ارزیابی قرار دهید، مثلاً از دانش‌آموزان پرسید: «آیا به اثر و عواقب کارهای خود فکر می‌کنید؟ آیا می‌دانید انجام هرکاری چه نتیجه‌ای به دنبال خواهد داشت؟» با ایجاد بحث گروهی در این زمینه از طریق طرح سؤالاتی از رفتارهای روزمره می‌توانید دانسته‌های دانش‌آموزان را ارزیابی

کنید؛ برای مثال به آنان بگویید: «چنان چه دوست شما وسیله‌ای از شما بگیرد و آن را گم کند و از شما طلب بخشش کند، هر چند که کار دوست شما صحیح نبوده است ولی بهتر است شما گذشت کنید و او را ببخشید».

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب: شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس می‌تواند پرسش از دانش‌آموزان در این مورد باشد؛ برای مثال می‌توانید از آن‌ها بپرسید که تا به حال چه کارهای خوبی انجام داده‌اید یا این که از دانش‌آموزان بخواهید یک خاطره در این مورد تعریف کنند و ...؛ به این ترتیب، توجه دانش‌آموزان را به آثار و نتایج کارهای خوب یا ناشایست جلب کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «ایفای نقش» است؛ به طوری که با برنامه‌ریزی قبلی از دانش‌آموزان توانمند بخواهید قسمت‌هایی از محتوای درس را به صورت نمایش اجرا کنند. سپس با استفاده از روش «بحث گروهی» سؤالاتی از قسمت‌های مختلف نمایش مطرح کنید و پاسخ‌های دانش‌آموزان را بشنوید و بکشید تا از طریق «پرسش و پاسخ»، دانش‌آموزان را به بحث و گفت‌وگو وا دارید. در نهایت، با توضیحات تکمیلی، مطالب درس را جمع‌بندی کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به آثار و نتایج کارهای خوب و دادن پاداش نیک از سوی خداوند است.

ب — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نحوه‌ی جبران کارهای ناشایست — در صورتی که مرتکب آن کار شده باشند — با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، نتایج گفت‌وگوئی آن‌ها را در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی کنید.

ج — اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، از هر دانش‌آموز خواسته می‌شود تا چند نمونه از کارهای خوبی را که تا به حال انجام داده است، بیان کند.

درس سوم : هجرت پیامبر

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با هجرت پیامبر (ص) از طریق داستان های تاریخی
- آشنایی با سختی ها و مشکلاتی که پیامبر (ص) در راه اعتلای اسلام متحمل شده اند
- آشنایی با ایثار و فداکاری حضرت علی (ع)

ب - گرایش ها و عواطف :

- علاقه به آشنایی بیش تر با تاریخ اسلام
- تمایل و توجه به حفظ دین اسلام از طریق اجرای دستورات آن
- علاقه به فداکاری و ایثار

۲- موضوعات اساسی درس

- توطئه ی قتل حضرت محمد (ص) در مکه و فداکاری حضرت علی (ع)
- هجرت پیامبر (ص) از مکه به مدینه
- تشکیل حکومت اسلامی در مدینه
- مبدأ تاریخ مسلمانان.

۳- شرح مختصر درس

در این درس هجرت پیامبر (ص)، فداکاری حضرت علی (ع) در شب هجرت، وقایعی که پس از هجرت در شهر مدینه رخ داده و مبدأ تاریخ مسلمانان، مطرح شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته های پیشین دانش آموزان را در مورد معنای فداکاری و مراحل دعوت پیامبر (ص) مورد ارزیابی قرار دهید؛ از دانش آموزان بپرسید که در مورد فداکاری چه می دانند، تا چه حد با مفهوم هجرت آشنا باشند و از مراحل دعوت پیامبر در درس های قبل چه مطالبی را به خاطر دارند. در صورت فراموشی، این مراحل را یادآوری کنید و

سپس در ادامه به مرحله‌ی هجرت پیامبر در تدریس پردازید.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس، این است که ابتدا از دانش‌آموزان سؤال کنید : «آیا شما با کسی دوست هستید؟ با دوستان خود چگونه رفتار می‌کنید؟ آن‌ها با شما چگونه رفتار می‌کنند؟ آیا برای هم فداکاری کرده‌اید؟» و... دانش‌آموزان را وارد بحث و گفت‌وگو کنید و بحث را به موضوع درس — که ماجرای هجرت پیامبر و فداکاری امام علی(ع) در شب هجرت است — ارتباط دهید.

ج — روش‌هایی برای تدریس مناسب : از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «نمایش» در قالب نمایش فیلم یا تصاویر مربوط به هجرت پیامبر، فداکاری حضرت علی(ع) و ساختن مسجد... است. در کنار شیوه‌ی نمایشی از روش‌های «داستان‌گویی»، «پرسش و پاسخ» و «توضیحی» نیز می‌توان برای تفهیم بهتر مطالب بهره گرفت. به این طریق که ابتدا داستان درس را با شیوه‌ی داستان‌گویی و با استفاده از تصاویر تعریف کنید و پس از پایان داستان، از دانش‌آموزان بخواهید تا بگویند از داستان درس چه چیزهایی را فهمیدند و از طریق پرسش و پاسخ، دانش‌آموزان را به بحث و گفت‌وگو و نتیجه‌گیری از داستان تشویق کنید. در قسمت‌هایی که به توضیحات بیش‌تر نیاز دارد، با استفاده از روش توضیحی مفاهیم مشکل را توضیح دهید و در پایان با کمک دانش‌آموزان، درس را جمع‌بندی کنید.

۵ — تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن : در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به سرانجام نیک مهاجران و جهاد کنندگان در راه خداوند است.

ب — حالا برایم بگو : در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد گذشت و فداکارهایی که نسبت به دوستان یا اطرافیان خود داشته‌اند، با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی می‌شود.

ج — نمایش فیلم : در این فعالیت، در صورت امکان بخش‌هایی از فیلم «محمدرَسُولُ اللَّهِ» را که هجرت پیامبر(ص) را نشان می‌دهد، برای دانش‌آموزان نمایش دهید.

د — برای خواندن : در این قسمت، اطلاعات بیش‌تری در مورد واقعه‌ی پناه بردن پیامبر به غار و ماجرای تار بستن عنکبوت در دهانه‌ی غار ارائه می‌شود.

درس چهارم : قرآن، پیام آسمانی

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با قرآن کریم به عنوان معجزه‌ی پیامبر اسلام (ص)
- آشنایی با نکاتی که هنگام خواندن قرآن باید به آن توجه کرد
- ب - گرایش ها و عواطف :
 - علاقه مندی به خواندن قرآن کریم
 - علاقه مندی به رعایت آداب تلاوت قرآن کریم

۲- موضوعات اساسی درس

- قرآن کتاب آسمانی حضرت محمد (ص)
- بخش‌های مختلف قرآن (سوره، آیه و تعداد آن‌ها)
- مدت زمان نزول قرآن
- سوره‌های مکی و مدنی
- آداب تلاوت قرآن کریم

۳- شرح مختصر درس

در این درس، قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی مسلمانان معرفی شده و در رابطه با مدت زمان نزول آیات قرآن، بخش‌های مختلف آن (سوره، آیه و تعداد آن)، سوره‌های مکی و مدنی و آداب تلاوت آن مطالبی ارائه شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را با طرح چند سؤال ارزیابی کنید؛ مثلاً از آنان بپرسید که تا چه حد با قرآن آشنایی دارند. از طریق پرسش و پاسخ، مواردی را که در دوره‌ی ابتدایی از قرآن آموخته‌اند، یادآوری کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این

است که توجه دانش‌آموزان را به تلاوت آیات قرآن کریم از طریق نوار جلب کنید. پس از آن، قرآنی را به کلاس بیاورید و با رعایت آداب تلاوت قرآن مانند با وضو بودن، سکوت به هنگام تلاوت قرآن، دست به آیه‌ها نزدن و ... ، به طور عملی آیاتی از قرآن را بخوانید. سپس با پرسش و پاسخ و بیان این که قبل از خواندن قرآن چه کارهایی باید انجام داد، توجه دانش‌آموزان را به آداب تلاوت قرآن جلب و در مورد احترام به قرآن، رعایت آداب و عمل کردن به دستورهای آن تأکید کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «آموزش مستقیم» است. در کنار این شیوه، برای آموزش آداب تلاوت قرآن کریم از روش‌های «مشارکت عملی»، «پرسش و پاسخ»، «توضیحی» و «بحث گروهی» نیز می‌توان برای تفهیم بهتر مطالب بهره گرفت. به این طریق که از دانش‌آموزان بخواهید تا وضو بگیرند و با وضو کتاب قرآن را باز کنند، سپس موارد لازم برای رعایت آداب تلاوت قرآن را از جمله وضو گرفتن، مؤدب نشستن و سکوت کردن، از علامت برای خواندن آیات استفاده کردن و ... به طور عملی اجرا کنند. پس از آن، ویژگی‌های محتوای قرآن از جمله سوره‌ها، آیه‌ها و ... را با استفاده از روش «آموزش مستقیم» توضیح دهید و با نوشتن نکات اصلی درس روی تابلو، مطالب درس را جمع بندی کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به تلاوت قرآن

کریم است.

ب — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با يك فعالیت عملی و با راهنمایی شما و

همکاری دوستانشان، آیه‌ی ۲۰۴ از سوره‌ی اعراف را که درباره‌ی آداب تلاوت قرآن است، در قرآن کریم پیدا می‌کنند و ترجمه‌ی آن را در کلاس می‌خوانند.

ج — برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیش‌تری در مورد کوتاه‌ترین و بلندترین سوره‌ی

قرآن کریم، اولین سوره‌ای که بر پیامبر (ص) نازل شد و ... ارائه می‌شود.

درس پنجم : ارزش دانش

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با اثر کسب علم و دانش
- آشنایی با برخی از ویژگی‌های اخلاقی امام حسین (ع)
- ب - گرایش‌ها و عواطف :
- احساس علاقه و احترام نسبت به امام حسین (ع) و اعمال و رفتار ایشان
- علاقه‌مندی نسبت به کسب علم و دانش و تشکر از افرادی که به آنان علم و دانش می‌آموزند
- تمایل به الگو گرفتن از رفتار امام حسین (ع)

۲- موضوعات اساسی درس

- ارج نهادن به علم و دانش به عنوان یکی از صفات نیک اخلاقی امام حسین (ع)
- سفارش اسلام به یادگیری علم و دانش
- مبارزه‌ی امام حسین (ع) با یزید به علت دانایی و آگاهی او از ظلم و ستم یزید
- نتایج علم، دانش، آگاهی و دانایی

۳- شرح مختصر درس

در این درس، به ارزش علم و دانش و داستانی از صفت علم دوستی امام حسین (ع) و مبارزه‌ی ایشان با یزید به علت دانایی و آگاهی از ظلم و ستم یزید اشاره می‌شود.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را با طرح چند سؤال ارزیابی کنید؛ برای مثال از دانش‌آموزان بپرسید که تا چه حد با امام حسین (ع) آشنایند و از مبارزات ایشان با یزید چه مقدار آگاهی و اطلاع دارند. با پرسیدن سؤالاتی در این زمینه، دانسته‌های دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این

است که می‌توانید با اشاره به تصویر کلاسی که معلم مشغول تدریس است، از دانش‌آموزان پرسید: در این تصویر چه می‌بینید؟ معلم چه کار می‌کند؟ آیا شاگردان بدون راهنمایی معلم می‌توانند خواندن و نوشتن را بیاموزند؟ وظیفه‌ی معلم چیست؟ وظیفه‌ی دانش‌آموزان در برابر معلم چیست؟ و... بدین طریق، دانش‌آموزان را وارد بحث کنید و آن را به موضوع درس - که در مورد ارزش علم و دانش و با اهمیت بودن شغل معلمی است - ارتباط دهید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «داستان‌گویی» است. ابتدا داستان درس را با استفاده از تصاویر کتاب بیان کنید و سپس با استفاده از روش «بحث گروهی» و «پرسش و پاسخ»، دانش‌آموزان را ترغیب کنید تا در مورد موضوع درس به بحث و گفت‌وگو بپردازند. در پایان، با استفاده از روش «توضیحی» به جمع‌بندی مطالب بپردازید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف - سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به اهمیت یادگیری علم و دانش و یاد دادن آن به دیگران است.

ب - حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نحوه‌ی ابراز احترام به معلم با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها را در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی کنید.

ج - اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نحوه‌ی تشکر از معلم خود با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند.

د - اکنون می‌توانی: در این تمرین، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا با استفاده از کلمات «کتاب»، «دوست» و «انسان» جمله‌ای زیبا بسازند.

ه - برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیشتری در مورد ولادت امام حسین (ع) و خانواده‌ی بزرگوار ایشان ارائه می‌شود.

و - بیش‌تر بیاموزیم: این فعالیت، برای دانش‌آموزانی که نسبت به سایر دانش‌آموزان دارای توانمندی بیش‌تری اند در نظر گرفته شده است. در این قسمت، از دانش‌آموزان توانمندتر خواسته شده که در مورد فایده‌های درس خواندن انشایی بنویسند و در کلاس برای دوستان خود بخوانند.

درس ششم : نماز جماعت

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با مفهوم نماز جماعت و برخی از احکام آن
- آشنایی با ارزش و اهمیت نماز جماعت
- ب - گرایش و عواطف :
- اشتیاق برای شرکت در مراسم نماز جماعت و خواندن آن
- ج - مهارت و عمل :
- شرکت در مراسم نماز جماعت و خواندن صحیح نماز جماعت

۲- موضوعات اساسی درس

- معنی و مفهوم نماز جماعت
- ارزش و اهمیت نماز جماعت
- نحوه‌ی خواندن نماز جماعت

۳- شرح مختصر درس

این درس داستان دختری است که قرار است به همراه مادر بزرگ برای اقامه‌ی نماز به مسجد برود. هم‌چنین در این درس به معنا و مفهوم نماز جماعت، ارزش و اهمیت نماز جماعت و نحوه‌ی خواندن نماز جماعت اشاره می‌شود.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، از دانش‌آموزان پرسید که آیا می‌توانند نماز را به طور صحیح بخوانند، (با خواندن نماز) از نماز جماعت چه می‌دانند؟ آیا تا به حال در نماز جماعت شرکت کرده‌اند و ... و بدین گونه، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، این است که در جلسه‌ی قبل از دانش‌آموزان بخواهید تا وسایل مورد نیاز برای نماز خواندن را به همراه

بیاورند. در جلسه‌ی تدریس، دانش‌آموزان را به فضای نمازخانه‌ی مدرسه ببرید و درباره‌ی نحوه‌ی خواندن نماز جماعت با بچه‌ها صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید پس از خواندن نماز جماعت، از این که به طور دسته‌جمعی نماز خواندند، احساس‌شان را بیان کنند.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «نمایشی» در قالب نمایش اسلاید یا تصاویر مربوط به صحنه‌های برپایی نماز جماعت، «ارائه‌ی داستان» مربوط به متن درس و روش «مشارکت عملی» و ... است. در کنار این شیوه‌ها از روش «آموزش مستقیم» نیز برای آموزش احکام مربوط به نماز جماعت می‌توان بهره گرفت؛ به این ترتیب که پس از نمایش تصاویر نماز جماعت، از بچه‌ها پرسید: «آیا کسی از شما تا به حال در نماز جماعت شرکت کرده است؟» و «آیا می‌توانید توضیح دهید این نماز چگونه خوانده می‌شود؟» سپس با ارائه‌ی داستان درس، از دانش‌آموزان بخواهید تا به طور عملی نماز جماعت را اجرا کنند و در هر مرحله، احکام نماز را به دانش‌آموزان به طور مستقیم آموزش دهید تا آن‌ها را رعایت کنند. پس از آن، با استفاده از روش «پرسش و پاسخ» و روش «توضیحی» در مورد اهمیت و فواید نماز جماعت و اثر آن، به طور مستقیم با دانش‌آموزان گفت‌وگو کنید. در پایان، از دانش‌آموزان بخواهید مطالب کلیدی درس را روی تابلو بنویسند و سپس درس را جمع‌بندی کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به برپا داشتن نماز به صورت جماعت است.

ب — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان احساسات خود را در مورد شرکت در نماز جماعت مدرسه، بیان می‌کنند. در پایان، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها را در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی کنید.

ج — اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، دانش‌آموزان درباره‌ی مواردی که باید در نماز جماعت رعایت شود با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها را در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی کنید.

د — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با راهنمایی شما و به همراه دوستان خود، در نمازخانه‌ی مدرسه نماز جماعت می‌خوانند.

ه — برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیشتری در مورد احکام نماز جماعت ارائه

می‌شود.

و — بیش‌تر بیاموزیم : در این قسمت، دانش‌آموزان توانمندتر با راهنمایی بزرگ‌ترها تحقیق می‌کنند که پیامبر(ص) اولین نماز جماعت را با چه کسانی به جای آوردند. سپس نتیجه را در کلاس می‌خوانند.

درس هفتم : لباس نمازگزار

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با شرایط لباس نمازگزار
- ب - گرایش و عواطف :
- توجه به شرایط لباس هنگام ادای نماز
- رعایت احکام مربوط به لباس نمازگزار

۲- موضوعات اساسی درس

- شرایط لباس نمازگزار

۳- شرح مختصر درس

در این درس به معرفی برخی از شرایط و احکام لباس نمازگزار و این که در دین اسلام، پاکی و پاکیزگی دارای اهمیت فراوان است، پرداخته‌ایم.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : اطلاعات دانش‌آموزان را از طریق پرسش و پاسخ و سایر فعالیت‌ها در مورد نماز و نحوه‌ی آماده شدن و شرایط لازم برای ادای نماز، ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، این است که از دانش‌آموزان بپرسید : «هنگامی که می‌خواهید به مهمانی بروید، چه نکاتی را رعایت می‌کنید؟» بدین ترتیب، دانش‌آموزان وارد بحث می‌شوند. بحث را تا جایی که به پوشیدن لباس پاکیزه اشاره کنند، ادامه دهید. سپس توجه دانش‌آموزان را به پوشیدن لباس پاکیزه و مرتب معطوف کنید و از این طریق آن را به شرایط لباس نمازگزار ارتباط دهید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : از آن جا که این درس به احکام شرایط لباس نمازگزار می‌پردازد، می‌توانید در تدریس آن از شیوه‌ی «آموزش مستقیم» استفاده و برخی از احکام لباس نمازگزار را برای دانش‌آموزان بیان کنید. در کنار این شیوه، از روش‌های «پرسش و پاسخ»،

«توضیحی»، «ایفای نقش» و ... نیز می‌توان برای تفهیم بهتر مطالب بهره گرفت. در پایان، با کمک دانش‌آموزان پاسخ‌ها را جمع‌بندی کنید و از درس نتیجه‌گیری به عمل آورید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف- سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به رعایت پاکیزگی

است.

ب- حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نکاتی که باید هنگام خواندن نماز توجه کنند با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی می‌شود.

ج- اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با راهنمایی شما و همکاری دوستانشان شرایط لباس نمازگزار را با خطی زیبا روی مقوا می‌نویسند و آن را به دیوار نمازخانه‌ی مدرسه نصب می‌کنند.

د- بیش‌تر بیاموزیم: در این قسمت، دانش‌آموزان توانمندتر با راهنمایی بزرگترها و با مراجعه به کتاب‌های دینی (رساله) چند مورد از شرایط مکان نمازگزار را می‌نویسند و در کلاس برای دوستان خود می‌خوانند.

درس هشتم : من نماز را دوست دارم

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با اهمیت نماز

ب - گرایش و عواطف :

- اشتیاق برای اقامه‌ی نماز

۲- موضوعات اساسی درس

- اهمیت دادن به نماز

- آداب خواندن نماز

- آثار و نتایج نماز

۳- شرح مختصر درس

این درس به نماز و اهمیت آن، آداب خواندن نماز و آثار و نتایج خواندن نماز اشاره می‌کند.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین: اطلاعات دانش‌آموزان را از طریق پرسش و پاسخ و

اجرای عملی در مورد آداب نماز و نحوه‌ی صحیح خواندن نماز ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس،

پخش اذان از طریق ضبط صوت، ارائه‌ی تصاویر مربوط به اقامه‌ی نماز و پرسش از دانش‌آموزان

در مورد نماز است. از این طریق، دانش‌آموزان را وارد بحث و گفت و گو کنید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس

پیشنهاد می‌شود، روش «نمایشی» در قالب نمایش فیلم، اسلاید یا تصاویر مربوط به فضای عرفانی و

روحانی صحنه‌های اقامه‌ی نماز، «فعالیت عملی» به جای آوردن نماز توسط دانش‌آموزان، «پرسش و

پاسخ»، «بحث گروهی» و خواندن درس توسط دانش‌آموزان است؛ به این ترتیب که صدای اذان از

ضبط صوت به گوش می‌رسد و دانش‌آموزان وضو می‌گیرند و به نماز می‌ایستند. پس از اقامه‌ی نماز،

معلم همراه دانش‌آموزان به کلاس می‌آید و از آن‌ها می‌پرسد: هنگام نماز خواندن به چه چیزهایی توجه کردید؟ چه کارهایی را انجام دادید؟ چه کارهایی را انجام ندادید؟
 دانش‌آموزان: کارهای نماز از جمله نیت، قنوت، حمد و سوره و ... را انجام دادیم و کارهایی مثل خندیدن، به اطراف نگاه کردن و ... را انجام ندادیم.
 معلم می‌پرسد: برای خواندن نماز چه شرایطی را باید رعایت کرد؟
 دانش‌آموزان: وضو گرفت، رو به قبله ایستاد و ...
 پس از این پرسش و پاسخ و امثال آن، در مورد نحوه‌ی اجرای نماز، دانش‌آموزان با مطالعه‌ی متن نکات را استخراج می‌کنند، می‌نویسند و به کلاس گزارش می‌دهند.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف - سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به اهمیت و ارزش برپاداشتن نماز است.

ب - حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نکاتی که هنگام نماز خواندن باید به آن‌ها توجه کرد با یکدیگر گفت و گو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع بندی می‌شود.

ج - اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا در مورد آن چه هنگام صحبت کردن با خدا از او می‌خواهند، با یکدیگر گفت و گو کنند.

د - اکنون می‌توانی: در این قسمت دانش‌آموزان در یک فعالیت عملی، خودشان را هنگام نماز خواندن نقاشی می‌کنند.

ه - جدول: در این قسمت دانش‌آموزان گزینه‌هایی را که در مورد آداب نماز خواندن است مطالعه کرده و با علامت زدن گزینه‌ی درست یا نادرست، جدول را کامل می‌کنند.

و - بیش‌تر بیاموزیم: در این قسمت، دانش‌آموزان توانمندتر با راهنمایی و مشورت بزرگ‌ترها چند مورد از کارهایی را که نماز را باطل می‌کند نوشته و در کلاس برای دوستان خود می‌خوانند.

ز - با هم بخوانیم: این فعالیت جهت ایجاد فضای معنوی طراحی شده است که در آن دانش‌آموزان شعر مربوط به نماز را با هم می‌خوانند یا یکی از دانش‌آموزان آن را به صورت دکلمه اجرا می‌کند.

درس نهم : مهمان های امام حسن(ع)

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با نحوه ی رفتار مناسب با مهمان از نظر اسلام
 - آشنایی با مهمان دوستی به عنوان یکی از ویژگی های اخلاقی امام حسن(ع)
- ب - گرایش و عواطف :
 - اشتیاق برای پذیرایی و رفتار مناسب با مهمان

۲- موضوعات اساسی درس

- اهمیت دادن به پذیرایی از مهمان
- گرمی داشتن مهمان
- مهمان نوازی به عنوان یکی از صفات خوب اخلاقی امام حسن(ع)
- سفارش اسلام در مورد مهمان نوازی

۳- شرح مختصر درس

این درس، داستانی از مهمان نوازی امام حسن (ع) است که در آن به اهمیت پذیرایی از مهمان، گرمی داشتن مهمان و مهمان نوازی به عنوان یکی از صفات اخلاقی امام حسن (ع) و سفارش دین اسلام در مورد آن اشاره شده است.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته های پیشین : دانسته های پیشین دانش آموزان را در زمینه ی آداب پذیرایی از مهمان، نحوه ی برخورد با مهمان و تجربیات آنان در زمینه ی مهمانی دادن و مهمانی رفتن از طریق تعریف خاطرات، مورد ارزیابی قرار دهید.
- ب - شیوه هایی برای شروع مناسب : قبلاً با دانش آموزان در مورد مهمانی دادن صحبت و با همکاری هم، کلاس را تمیز کنید و وسایل پذیرایی از مهمان را فراهم آورید. (تهیه ی خوراکی، پوشیدن لباس تمیز و ...). سپس از مدیر و معاون هم دعوت کنید تا در این مهمانی شرکت کنند. قبلاً

در مورد نحوه‌ی استقبال از مهمان، نحوه‌ی پذیرایی و احترام به مهمان و ... توضیح دهید و در عمل، آن‌ها را با این موارد آشنا کنید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «ایفای نقش» و «داستان گویی» است. در روش داستان گویی، ابتدا داستان درس را با استفاده از تصاویر بیان کنید. از دانش‌آموزان بخواهید تا نظر خود را راجع به نتایج داستان بگویند. سپس با استفاده از روش «بحث گروهی» در مورد مهمان نوازی به بحث و گفت و گو بپردازند. در پایان، دانش‌آموزان به روش «بارش مغزی»^۱ یا فعالیت گروهی (دو نفره)، نحوه‌ی برخورد مناسب با مهمان را بیان کنند.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف - سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به برخورد مناسب با مهمان است.

ب - حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد نحوه‌ی برخورد با مهمانی که به منزل آن‌ها می‌آید با یکدیگر گفت و گو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع بندی می‌شود.

ج - اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد این که وقتی به مهمانی می‌روند، دوست دارند که چگونه با آنان رفتار شود با یکدیگر گفت و گو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع بندی می‌شود.

د - جدول: در این قسمت، دانش‌آموزان گزینه‌هایی را که در مورد نحوه‌ی برخورد با مهمان است، مطالعه کرده، با علامت زدن گزینه‌ی درست یا نادرست، جدول را کامل می‌کنند.

ه - اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با همکاری دوستان در کلاس یک مراسم مهمانی را به صورت نمایشی اجرا می‌کنند.

و - بیش تر بیاموزیم: در این تمرین، دانش‌آموزان توانمندتر یک جمله‌ی ناقص را که در مورد نحوه‌ی برخورد با مهمان است، کامل می‌کنند.

۱- روش بارش مغزی به این صورت است که دانش‌آموزان در گروه‌های دو نفره یا به صورت انفرادی هر چه به ذهن شان در مورد موضوع مطرح شده می‌رسد، بیان می‌کنند یا کاغذ یا تابلو می‌نویسند، سپس دبیر از مجموع مطالب، به یک جمع بندی کلی می‌رسد.

درس دهم : پسر درستکار

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با مفهوم درستکاری و آثار و نتایج آن
 - آشنایی با شخصیت پیامبران (ص) به عنوان انسان درستکار
- ب - گرایش و عواطف :
 - توجه و تمایل به خصلت نیک درستکاری

۲- موضوعات اساسی درس

- سفارش به درستکاری به عنوان صفت نیک اخلاقی
- درستکار بودن پیامبر (ص) از همان دوران کودکی

۳- شرح مختصر درس

این درس، داستانی از دوران کودکی پیامبر(ص) است که در آن، عده‌ای از بچه‌ها هنگام بازی کردن پول مسافری را پیدا می‌کنند و آن را به صاحبش برمی‌گردانند. در این درس به درستکاری به عنوان یک صفت نیک اخلاقی، درستکار بودن پیامبر (ص) از همان دوران کودکی و الگو بودن ایشان برای ما مسلمانان اشاره شده است.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته‌های پیشین : از دانش‌آموزان بخواهید تا خاطره‌ای را درباره‌ی گم کردن یا پیدا کردن چیزی تعریف کنند. با بررسی عملکردهای آن‌ها هنگام گم کردن و پیدا کردن، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را در این زمینه ارزیابی کنید.
- ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، مطرح کردن سؤالاتی از دانش‌آموزان است؛ سؤالاتی چون : آیا تا به حال چیزی را گم کرده‌اید؟ چه چیزی را؟ در آن زمان چه احساسی داشتید؟ آیا تا به حال چیزی را پیدا کرده‌اید که مال کس دیگری بوده است؟ وقتی چیزی را پیدا می‌کنید، چه کاری انجام می‌دهید؟ و

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می شود، روش «داستان گویی»، «بحث گروهی»، «پرسش و پاسخ» و «نمایش تصاویر» مربوط به محتوای درس است؛ به این ترتیب که ابتدا داستان کتاب را با استفاده از تصاویر به شیوه ای جذاب تعریف و در هر قسمت از داستان، سؤالاتی را مطرح کنید تا دانش آموزان را به تفکر در مورد آن قسمت از داستان وادار کند؛ به این ترتیب، داستان را تا پایان ادامه دهید. سپس از طریق پرسش و پاسخ، دانش آموزان را وارد بحث گروهی کنید. در پایان، به کمک دانش آموزان نکات اصلی و مهم درس را روی تابلو بنویسید و مطالب را جمع بندی کنید.

۵- تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

الف — سخنی از بزرگان: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه بزرگان دین به درستکاری است.

ب — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش آموزان در مورد نحوه ی برگرداندن چیزی که پیدا کرده اند، با یکدیگر گفت و گو می کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن ها در قالب یک یا چند جمله جمع بندی می شود.

ج — اکنون می توانی بگویی: در این تمرین، دانش آموزان در مورد این که اگر کسی یکی از وسایل گم شده ی آن ها را پیدا کند، از او چه انتظاری دارند با یکدیگر گفت و گو می کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن ها در قالب یک یا چند جمله جمع بندی می شود.

د — اکنون می توانی: در این فعالیت، دانش آموزان با راهنمایی دبیر جملات ناقص را کامل می کنند.

ه — جدول: در این تمرین، دانش آموزان گزینه هایی را که نشانه ی درستکاری است، علامت می زنند و جدول را کامل می کنند.

و — برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیشتری در مورد حضرت محمد(ص) ارائه می شود.

ز — بیش تر بیاموزیم: در این تمرین، دانش آموزان توانمندتر با مشورت بزرگترها چند نمونه از کارهای انسان درستکار و چند نمونه از کارهای کسی که درستکار نیست را در جدول می نویسند و جدول را کامل می کنند.

ح — باهم دعا کنیم: مطالب این قسمت به منظور ایجاد فضای معنوی برای دانش آموزان طراحی شده است تا با هم دست به دعا بردارند و دعای مورد نظر را بخوانند.

راهنمای تدریس
دروس سال سوم راهنمایی
تحصیلی پیش حرفه‌ای

درس اوّل : خدا همه جا هست

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با صفت دانایی خداوند از طریق آگاهی از نظم و انسجام موجود در پدیده‌های عینی

جهان آفرینش

- خدا را ناظر و آگاه بر همه چیز دانستن

ب - گرایش‌ها و عواطف :

- گرایش به کارهای خوب

- احساس مسئولیت در برابر خدا به دلیل حضور او در همه جا

۲- موضوعات اساسی درس

- حضور خدا در همه جا

- نظارت خداوند بر تمام اعمال ما

۳- شرح مختصر درس

در این درس به حضور خداوند در همه جا - در قالب یک داستان - تأکید شده است. در این داستان، دانش‌آموزی با یافتن یک ساعت، آن را متعلق به خود می‌داند؛ زیرا کسی موقع برداشتن او را ندیده است؛ ولی با توضیحات مادر در مورد آگاهی خداوند از کارهای ما به اشتباه خود پی می‌برد و تصمیم می‌گیرد ساعت را به آقای ناظم تحویل دهد.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در این مرحله، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را در رابطه با محتوای درس جدید مورد ارزیابی قرار دهید. با توجه به این که درس «پسر درستکار» در پایه‌ی دوم پیش حرفه‌ای تا حدودی از نظر موضوعی با این درس مرتبط است، لذا ارزیابی از مفاهیم آن درس می‌تواند شما را از دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان در این زمینه آگاه کند.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان

کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس می‌تواند به این صورت باشد که از دانش‌آموزان بخواهید تا چنان چه خاطره‌ای از گم کردن وسیله‌ی خود دارند و هم چنین احساس خود را در زمانی که آن وسیله را پیدا کرده‌اند، بیان کنند. از این طریق می‌توان دانش‌آموزان را برای دریافت درس جدید ترغیب کرد.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از جمله روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، روش «ایفای نقش» است که دانش‌آموزان در قالب نقش‌های داستان آن را به نمایش می‌گذارند و پس از پایان ایفای نقش، در مورد آن با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند (بحث گروهی). در نهایت، با راهنمایی شما مطالب کلیدی درس جمع‌بندی می‌شود.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — با هم بخوانیم: در این قسمت برای به وجود آمدن فضایی شاد، شعری در مورد موضوع درس آورده‌ایم که دانش‌آموزان می‌توانند به صورت گروهی هم‌خوانی کنند.

ب — پیامی از قرآن: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به حضور خداوند و آگاهی از کارهای ماست.

ج — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد کارهایی که می‌توانند انجام دهند تا خدا از آن‌ها راضی باشد، در کلاس با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت‌وگوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی می‌شود.

د — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان از طریق ادامه جمله‌ی ناقص و کامل کردن آن یک فعالیت عملی را انجام می‌دهند. در این تمرین، نوشته‌های آن‌ها با توجه به برداشت هر یک متفاوت خواهد بود.

درس دوم : زندگی دوباره

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با مفهوم معاد به عنوان یکی از اصول دین
- ب - گرایش‌ها و عواطف :
- اعتقاد به زندگی دوباره‌ی انسان‌ها در جهان آخرت و پوچ و بیهوده نبودن آفرینش
- تمایل به انجام کارهای نیک

۲- موضوعات اساسی درس

- زندگی پس از مرگ
- نتیجه‌ی کارهای انسان‌ها در جهان آخرت
- پوچ و بیهوده نبودن زندگی

۳- شرح مختصر درس

در این درس سعی کرده‌ایم تا با مقایسه‌ی فصل بهار و زنده شدن دوباره‌ی طبیعت با زندگی دوباره‌ی انسان‌ها در جهان آخرت، مفهوم معاد برای دانش‌آموزان قابل درک شود. در این درس، ابتدا از زیبایی‌های بهار و این که چگونه طبیعت تغییر کرده و دوباره همه چیز زنده و تازه شده، صحبت کرده‌ایم. سپس این تغییرات را نشانه‌ی قدرت و مهربانی خداوند آورده و در نهایت، آن را با زنده شدن پس از مرگ مقایسه کرده‌ایم و در مورد عادل بودن خداوند و این که نمی‌خواهد انسان‌ها بعد از مرگ از بین بروند و باید در جهان دیگر به نتایج کارهای خود برسند، مطالبی آورده‌ایم.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : اطلاعات دانش‌آموزان را در مورد تغییر فصول به خصوص تغییرات بهار بررسی کنید و با مطرح کردن سؤالاتی از این قبیل که «در هر فصل شاهد چه تغییراتی در طبیعت هستیم؟» دانسته‌های دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این

است که دانش‌آموزان را به چهار گروه دو نفره تقسیم کرده، از هر گروه بخواهید یکی از فصول را روی مقوا یا کاغذ نقاشی کنند. سپس نقاشی‌ها را روی تابلو نصب کنید و توضیحات لازم را در مورد تغییرات فصول ارائه و به موضوع درس ارتباط دهید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس این درس می‌توانید از روش «نمایشی» (نمایش فیلم، اسلاید و تصاویر) برای نشان دادن زیبایی‌های فصل بهار و نحوه‌ی رویش و جوانه‌زدن گیاهان و بازگشت پرندگان و جلوه‌های دیگر طبیعت در بهار استفاده کنید. هم چنین از روش «تمثیلی» برای بیان مثال‌های ملموس (زنده شدن طبیعت در بهار) و ارتباط دادن آن به زنده شدن دوباره پس از مرگ استفاده کرده، با بهره‌گیری از روش «توضیحی» و «پرسش و پاسخ» مفاهیم کلیدی درس را برای دانش‌آموزان تفهیم کنید؛ به این ترتیب که ابتدا توجه دانش‌آموزان را به نقاشی‌هایی که از فصول مختلف کشیده‌اند و روی تابلو نصب کرده‌اند، جلب کنید. وقتی تصویر بهار را نشان می‌دهید، آن را با تصویر زمستان مقایسه کنید و بگویید که «در زمستان درخت‌ها برگ ندارند و خشک شده‌اند مانند کسی که مرده باشد، ولی در بهار درختان شاخ و برگ‌های تازه درمی‌آورند گویی دوباره زنده شده‌اند. زنده شدن طبیعت در بهار از قدرت و توانایی‌های خداوند است. پس خداوند این قدرت و توانایی را دارد که انسان‌ها را هم پس از مردن مانند گیاهان و درختان زنده کند.» سپس با خواندن متن درس، توضیحات خود را کامل کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: هدف تأکید بر توجه قرآن به زنده شدن مردگان و قدرت و توانایی خدا بر این امر است.

ب — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد کارهایی که در زندگی می‌توانند انجام دهند تا نتایج خوبی داشته و پر از زیبایی و خوبی باشد، در کلاس با یکدیگر گفت و گو می‌کنند. در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی می‌شود.

ج — اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، هر دانش‌آموز پاسخ خود را به صورت شفاهی در کلاس بیان می‌کند. پاسخ‌ها را روی تابلو بنویسید و در مورد هر یک توضیحات لازم را ارائه دهید.

د — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با یک فعالیت عملی (نوشتن) چند نمونه از کارهایی را که باعث خشنودی خداوند است فهرست می‌کنند و در جای خالی می‌نویسند.

درس سوم : عهد و پیمان

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با صفت نیک «وفای به عهد» به عنوان یکی از ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری پیامبر(ص).

ب - گرایش‌ها و عواطف :

- احساس علاقه نسبت به پیامبر(ص)

- توجه به ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری پیامبر(ص)

- علاقه مندی به عمل کردن به قول و قرار

۲- موضوعات اساسی درس

- وفای به عهد و قول و قرار به عنوان یکی از صفات نیک اخلاقی پیامبر(ص)

- تشویق به وفادار بودن به عهد و پیمان و دوری از پیمان شکنی

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب داستانی از زندگی پیامبر(ص) به برخی از صفات نیک اخلاقی پیامبر(ص) مانند وفای به عهد و پای بندی به قول و قرار در هر شرایطی، راستگویی، امانت‌داری، خوش اخلاقی و ... اشاره می‌کند و اهمیت عهد و پیمان را از دیدگاه پیامبر(ص) مطرح می‌کند.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را در مورد شناخت

شخصیت پیامبر(ص) با توجه به دروس سال‌های قبل مورد ارزیابی قرار دهید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این

است که در جلسه‌ی قبل از این تدریس، به دانش‌آموزان قول خوشایندی دهید. در جلسه‌ی فعلی،

ابتدا به آن قول عمل کرده، به خوشایند بودن «عمل به قول و قرار» تأکید کنید و بپرسید: «اگر من به قولم

عمل نمی‌کردم، شما چه احساسی داشتید؟» در این مورد با دانش‌آموزان بحث و گفت‌وگو کنید و از

آن‌ها بخواهید تا اگر خاطره‌ای در این مورد دارند بگویند. سپس تدریس را شروع کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس این درس می‌توانید از روش «داستان‌گویی» استفاده کنید. هم‌چنین می‌توانید از فضای کتاب خانه برای بیان داستان کتاب بهره بگیرید. پس از این که داستان کتاب را با استفاده از تصاویر بیان کردید، از دانش‌آموزان بخواهید چیزهایی را که از این داستان یاد گرفته‌اند، بیان کنند. نظر آنان را روی تابلو بنویسید و با استفاده از روش «بحث گروهی» موضوع درس را به بحث و گفت‌وگو بگذارید و از دانش‌آموزان بخواهید تا احساسات خود را در مورد قول و قرارهای عمل نشده بیان کنند. به مثال زیر توجه کنید:

معلم: آیا تا به حال به کسی قول داده‌اید؟

دانش‌آموزان: بله ما به پدر، مادر، دوستان، مادر بزرگ و ... قول داده‌ایم.

معلم: درباره‌ی قول‌هایی که به دیگران داده‌اید، فکر کنید تا به حال پیش آمده که به قول خود و

عهد و پیمانتان با دیگران عمل نکنید؟

دانش‌آموزان: بله پیش آمده ولی از روی قصد نبوده است.

پس از این پرسش و پاسخ‌ها، اجازه دهید دانش‌آموزان خاطرات خود را از عهد و پیمان‌های

مختلف با دیگران بیان کنند. سپس، ارزش و اهمیت عهد و پیمان در دین اسلام را بازگو کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: هدف از این قسمت، توجه به تأکید قرآن بر وفای به عهد است.

ب — حالا برایم بگو: در این قسمت، دانش‌آموزان با نظارت و راهنمایی شما نظر خود را

درباره‌ی قول و قرارهایی که با دوستانشان داشته‌اند یا احساساتی که در زمان انجام نشدن آن قول و

قرارها تجربه کرده‌اند، بیان می‌کنند.

ج — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با یک فعالیت عملی (انشانویسی) علت

اهمیت به قول و قرارها را در چند سطر می‌نویسند و در کلاس می‌خوانند.

درس چهارم : دعای باران

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با امام هشتم امام رضا(ع) و ویژگی‌های رفتاری و اخلاقی ایشان
- ب - گرایش‌ها و عواطف :
- احساس علاقه و احترام نسبت به امام رضا(ع) و اعمال و رفتار ایشان
- اشتیاق برای زیارت مرقد امام رضا(ع)

۲- موضوعات اساسی درس

- دعای باران امام رضا(ع)
- استجابت دعا‌های امامان
- اخلاص در دعا به عنوان یکی از ویژگی‌های رفتاری امام رضا(ع)
- الگو قرار دادن امامان به ویژه امام رضا(ع) در زندگی

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب یک داستان تاریخی از زندگی امام رضا(ع) آمده است که در آن به نحوه دعای ائمه و خلوص نیتی که هنگام دعا داشته‌اند، اشاره کرده‌ایم و این که فقط خداوند است که می‌تواند دعاها را اجابت کند. چنانچه در زمان امام رضا(ع) دعای ایشان هنگام خشک سالی برای باران اجابت شد.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته‌های پیشین : اطلاعات و دانسته‌های دانش‌آموزان را در ارتباط با شناخت شخصیت امام رضا(ع) با توجه به دروس سال‌های قبل ارزیابی کنید.
- ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این است که از دانش‌آموزان بخواهید تا اگر خاطره‌ای از سفر خود به مشهد دارند، بیان کنند و در حین بیان خاطرات، گفت‌وگو را به سوی شخصیت امام رضا(ع) هدایت کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس درس‌هایی که داستان‌های تاریخی دارند می‌توانید از روش «داستان‌گویی» بهره بگیرید. پس از این که داستان کتاب را با استفاده از تصاویر کتاب بیان کردید، از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی نتیجه‌ی داستان نظر خود را بگویند. با استفاده از روش «بحث گروهی» در مورد موضوع درس به بحث و گفت و گو بپردازید؛ به این ترتیب که از دانش‌آموزان بپرسید: «وقتی شما خواهشی از کسی دارید، چه می‌کنید؟»، «چگونه خواهش خود را بیان می‌کنید؟» و... با طرح چنین سؤالاتی، توجه آن‌ها را به این مسئله جلب کنید که وقتی چیزی را از خدا می‌خواهیم باید ابتدا با او حرف بزنیم و بعد از نماز و صحبت با خدا، دست به دعا برداریم و خواهش خود را بگوییم. خدا دعای کسانی را که دوستشان دارد، قبول می‌کند؛ به این ترتیب، اهمیت این صفت نیک اخلاقی را توضیح دهید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان با هدایت و راهنمایی شما در مورد پیام درس (دعای باران) با دوستان خود در کلاس بحث و گفت و گو می‌کنند.

ب — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با یک فعالیت عملی (ادامه دادن جمله‌ها) دعا‌های خود را می‌نویسند.

ج — برای خواندن: در این قسمت، متنی ارائه شده است که دانش‌آموزان با خواندن آن، اطلاعات بیشتری از زندگی امام رضا (ع) دریافت می‌کنند.

درس پنجم : اوّلین روز ماه رمضان

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با برخی مبطلات روزه
- ب - گرایش و عواطف :
- دوری جستن از مواردی که روزه را باطل می کند

۲- موضوعات اساسی درس

- موارد ابطال روزه
- عدم ابطال روزه در صورت فراموشی در خوردن و آشامیدن

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب یک داستان مطرح شده است که در آن، دختر روزه داری در مدرسه به علت فراموشی آب می خورد و فکر می کند که روزه اش باطل شده است و از این موضوع ناراحت می شود. در ادامه ی داستان، معلّم قرآن در کلاس متوجّه موضوع می شود و توضیحات لازم را در این زمینه به دانش آموزان می دهد و موارد ابطال روزه را مطرح می کند.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته های پیشین دانش آموزان را ارزیابی کنید. به این ترتیب که از دانش آموزان پرسید که تا چه میزان درباره ی ماه رمضان و آداب آن اطلاعات دارند. با استفاده از روش «پرسش و پاسخ» اطلاعات و دانسته های آن ها را ارزیابی کنید.
- ب - شیوه هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه های پیشنهادی برای آماده سازی و ایجاد انگیزه برای شروع تدریس، «تعریف خاطره» است. از دانش آموزان بخواهید تا خاطرات خود را از ایام ماه رمضان و زمان های افطاری و سحری یا اوّلین روزی که روزه گرفتند، تعریف کنند حتی خود دبیر هم می تواند خاطره های خود را در این زمینه برای دانش آموزان تعریف کند.
- ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : برای دروس مربوط به احکام، مناسب ترین روش

«آموزش مستقیم» است؛ به طوری که از طریق «پرسش و پاسخ» توجه دانش‌آموزان را به سوی مطلب مورد نظر جلب کرده، مفاهیم اصلی و کلیدی درس را به طور روشن و واضح مطرح کنید تا مخاطب بدون ابهام مسئله را دریابد و در مواقع لازم، درباره‌ی آن تصمیم بگیرد. سپس متن درس را بخوانید و از دانش‌آموزان بخواهید زیر قسمت‌های اصلی خط بکشند و مفاهیم مهم درس را به یاد بسپارند. برای کمک به این امر می‌توان مفاهیم کلیدی درس را روی تابلو نوشت.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف - پیامی از قرآن: هدف تأکید بر توجه قرآن بر فریضه‌ی مهم روزه است و این که در قرآن نیز بر واجب بودن روزه تأکید شده است.

ب - حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان با نظارت و هدایت شما در مورد رفتارهای صحیح در زمان روزه‌داری با هم بحث و گفت‌وگو کرد، نظر خود را بیان می‌کنند.

ج - اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با نظارت و هدایت شما، طی یک فعالیت عملی به تعریف خاطره‌ای از ماه رمضان و یا گفت‌وگو درباره‌ی فواید روزه می‌پردازند.

د - برای خواندن: در این قسمت، متنی ارائه شده است که دانش‌آموزان با خواندن آن، اطلاعات بیش‌تری را در مورد کسانی که توانایی روزه گرفتن را ندارند، کسب می‌کنند.

ه - بیش‌تر بیاموزیم: در این قسمت، دانش‌آموزان توانمند در مورد این که اگر کسی نتواند به عللی در ماه رمضان روزه بگیرد و چگونگی جبران آن، با راهنمایی بزرگ‌ترها مطالبی جمع‌آوری می‌کنند و در کلاس برای دوستانشان می‌خوانند.